

نوشته: تی. سوتر (و دیگران)
ترجمه: مهري صديقي

کلید واژه‌ها:

□ فوكاد □ آرژانتين □ بانك اطلاعاتي □ ورود اطلاعات □ پردازش اطلاعات

چکیده:

در ۱۹۸۸، گروه فرمت (Format)، يك فرمت مشترك را براي ورود اطلاعات در بانكهاي اطلاعات كتابشناختي ارائه نموده‌است. اين فرمت، با اعمال برخي تغييرات در آن، از موسسات علمي و دانشگاهي و به منظور ثبت مواد موجود در كتابخانه‌ها و مراکز اسناد آنها اقتباس گردیده‌است. تجربه بدست آمده از اين طريق، راهي جهت تجديد نظر كامل بر روي اين فرمت، ايجاد نمود كه تحت عنوان فرمت مشترك مدارك در آرژانتين، ارائه مي‌گردد (آغاز اسپانيايي آن فوكاد (FOCAD) می‌باشد). فوكاد داراي ويژگيهاي زير است:

۱ _ براي ورود و نيز انتقال داده‌ها بكار مي‌رود.

۲ _ حدود ۱۰۰ فيلد (Field) را همراه با داده‌هاي تجزيه شده در فيلدهاي فرعي (Subfield) معين مي‌نمايد كه: الف) امكان تبديل به فرمتهاي ديگر را فراهم مي‌كند. ب) قابليت تغييرپذيري بيشتري براي بازيايي اطلاعات بوجود مي‌آورد.

۳ _ فوكاد بعنوان يك مولد فرمت در نظر گرفته مي‌شود. يك طراح سيستم قادر است براي يك بانك اطلاعاتي داده شده فيلدهاي فوكاد را همانند فيلدهاي فرعي انتخاب نمايد. همچنين امكان اضافه نمودن فيلدها خارج از فرمت وجود دارد. اين روش، امكان استفاده از فرمت را براي طيف وسيعي از کاربران فراهم مي‌سازد.

۴ _ مشخصات Setup شده بنحوي كه سازگاري كاملي با CCF يونسكو حاصل شده است. به همان ترتيب امكان انتقال داده‌ها به منظور سازگاري با فرمت CEPAL در نظر گرفته شده است. (CEPAL، آغازه اسپانيايي براي كميسيون اقتصادي آمريكاي لاتين (ECLA) است).

۵ _ فيلدهاي قابل استفاده براي مديريت كتابخانه‌اي در نظر گرفته شده‌اند.

نرم‌افزار لازم براي انجام فوكاد بايد امكان تکرارپذيري تمام فيلدها و فيلدهاي فرعي با يك طول متغير، را فراهم سازد. براي سهولت استفاده از فوكاد، يك دستنامه (Manual) با توصيف فيلد به فيلد به همراه مثالهاي مربوطه كه در آن، مشخصات Micro ISIS بكار برده شده، منتشر گردیده است (چون Micro ISIS نرم‌افزار عمومي مورد استفاده در آرژانتين است). دستنامه داراي تعدادي ضميمه همراه با جداول، قوانين و رهنمودها براي انجام فوكاد روي Micro ISIS، رابطه با CCF و يك جدول تبديلي به فرمت CEPAL می‌باشد. يك ديسكت با ساختار فوكاد روي Micro ISIS موجود می‌باشد.

مقدمه

CAICYT (مرکز اسناد شورای تحقیقاتی آرژانتین)، وظیفه برآوردن نیازهای اطلاعاتی جامعه علمی و فنی آرژانتین را بعهده دارد و این مأموریت را به کمک سرویس‌های خود و با حمایت سایر کتابخانه‌ها و مراکز اسناد انجام می‌دهد. این مرکز نقش هدایت کننده در ایجاد تکنولوژی جدید داشته و رهنمودهایی را به سرویس‌های اطلاعاتی علمی و فنی در آرژانتین، ارائه می‌نماید.

روشهای کامپیوتری در امور مستندسازی (دبیزش) اخیراً تنها در آرژانتین بکار رفته است. در سال ۱۹۷۰، CAICYT اولین جستجوی پیوسته بانكهاي اطلاعاتي خارجي را شروع نمود و سازمان انرژي اتمي آرژانتين (CNEA) بعنوان يكي از اعضاي سيستم بين‌المللي اطلاعات هسته‌اي (INIS) با آن مشاركت نموده و از بانك اطلاعاتي INIS بهره‌برداري نمود. در آغاز سال ۱۹۸۰ CNEA توزيع نرم‌افزار CDS/ISIS را در آرژانتين شروع نمود و نيز كار كامپيوتري نمودن مديريت موجودی برخی از كتابخانه‌های علمی و ايجاد بانكهاي اطلاعاتی آغاز گردید.

در ۱۹۸۴، كميسيون اقتصادي آمريكاي لاتين (ESLA)، نظام اطلاعات كتابشناختي (SIB) خود را منتشر نمود. دستنامه SIB شامل يك فرمت كتابشناختي (تحت عنوان CEPAL) منطبق با کاربرگه‌های مورد استفاده سازمانهای آمريكاي لاتين وابسته به شبکه ECLA می‌باشد. اين کاربرگه‌ها براي بسياري از كتابخانه‌هاي آمريكاي لاتين حلقه اتصال اوليه به سيستم كامپيوتري گردید.

در ۱۹۸۵، يك گروه كاري متشكل از محققين كتابداري و اطلاع رسانی از موسسات علمي و فني تصميم به بسط يك فرمت عمومي كتابشناختي گرفتند. بسياری از فرمتهای موجود مورد مطالعه قرار گرفتند لکن فرمتهای CEPAL و CCF بيش از همه مد نظر بودند، CEPAL بواسطه اينكه بهترين فرمت شناخته شده در آرژانتين بوده و CCF بدین دليل كه قادر به ايجاد سازگاري در يك سطح بين‌المللي می‌باشد. لازم به ذكر است كه فرمتهای MARC در آرژانتين بكار نرفته‌اند.

گزينش چنين فرمتمی با توجه به نیازهای نرم‌افزاري و آموزشهای اضافي متوقف ماند.

گروه کاري در ۱۹۸۷ يك نسخه ار فرمت عمومي و سال بعد از آن يك دستنامه کاربر (Users Manual) را براي نخستين بار منتشر نمود. در همان زمان، معرفي کامپيوترهای شخصي در مراکز اسناد و نیز نرم‌افزار Micro ISIS که در میان کتابخانه‌ها بخوبي شناخته شده است، آغاز گردید.

برخي موسسات بزرگ، فرمت جديد را بکار گرفتند، برخي ديگر خصوصاً دست‌اندرکاران امور اجتماعي و اقتصادي، با توجه به نیازهای خویش، فرمت CEPAL را انتخاب نمودند. کمبود بودجه و منابع انساني کتابخانه‌ها مانع بکارگيري همگانی روشهای جديد گردید.

در ۱۹۹۰ گروه کاري يك تجديد نظر کامل را بر روي فرمت شروع نمود. نسخه تجديد نظر شده تحت عنوان "فرمت مشترک مدارک در آرژانتين" (فوکاد) همراه با يك دستنامه مقدماتي در مارس ۱۹۹۲ براي نخستين بار منتشر گردید.

طرحها و اهداف کلي

هدف اصلي گروه کاري فراهم نمودن فرمتمی بوده است که بتواند جوابگوي نیازهای متفاوت تحليل‌گران بانکهای اطلاعاتي باشد. فرمت مزبور بايد توسط هر نوع واحد اطلاعاتي صرفنظر از حوزه، اندازه يا پوشش موضوعي آن و يا سطح آموزشي نيروهای انساني قابل استفاده باشد. فراهم کردن توأم چنين شرايطي مشکل می‌باشد ولي يك هسته مشترک بايد مشخص شود که بتواند؛ الف) توسعه سيستم‌های مستندسازي را تقويت نمايد ب) ساده کننده مرحله طراحی بانکهای اطلاعاتي باشد. اين کار نهايتاً منجر به مبادله سريع رکوردهای کتاب‌شناختي می‌گردد. هدف نهايي بايد اساساً بر مبنای انطباق در سطح بين‌المللي باشد تا امکان مجتمع سازي شبکه‌های محلي و بين‌المللي را فراهم سازد.

بدین منظور تصميم گرفته شد يك فرمت باز يا عبارت دقيق‌تر يك مولد فرمت در نظر گرفته شود. فوکاد يك سري فيلدها و فيلدهای فرعي را همراه با تعريف دقيقی از اطلاعات ثبت شده در آنها، ارائه می‌نماید. اين تعريف عموماً توسط استاتنداردهای بين‌المللي پذيرفته شده‌اند.

بعلاوه براي چندین فيلد ديگر تحت عنوان "فيلدهای کاربر" تنها توصيفي کلي ارائه شده و تعريف دقيق آن به طراح بانک اطلاعاتي واگذار می‌شود. فيلدهای توصيف کننده محتوای مدرک يا اطلاعات مرتبط با مديريت انتشارات در واحد اطلاعاتي، با توجه به اینکه تحت تأثير شرايط ویژه سيستم‌اند، به مقوله فيلدهای کاربر تعلق دارند. بدین ترتيب فوکاد راهنمايي را جهت نشان دادن چگونگي تطبيق اين اطلاعات فراهم می‌سازد.

بر مبنای اين طرحواره، هر طراح بانک اطلاعاتي می‌تواند با انتخاب فيلدها و فيلدهای فرعي مورد نیاز واحد اطلاعاتي خویش و با اضافه نمودن اختياري موارد ديگري که در فوکاد تعيين نشده است، فرمت مربوطه را ايجاد کند. از جمله محدوديت‌های موجود، آن است که اطلاعات بايد دقيقاً به همان شکلي که در فوکاد تعيين شده است بکار رود. بدین ترتيب انطباق کلمي با ديگر کاربرهای فوکاد ايجاد شده و مبادله استانداردهای فوکاد تنها براي اين نوع اطلاعات فراهم می‌شود.

اصولي که فوکاد بر مبنای آن طراحی شده، قابليت انعطاف و اجزای بيشتري را در مقايسه با CCF (که فيلدهای اصلي و انتخابي را از يکديگر متمایز ساخته و اطلاعات مفيد براي مديريت کتابخانه‌ها را در نظر نمی‌گيرد)، نشان می‌دهد. بر اين اساس اهداف اصلي زیر تعيين شده‌اند:

_ امکان تبديل به فرمت CCF

_ سهولت تبديل به فرمت CEPAL

_ امکان استفاده از نرم‌افزار CDS/Micro ISIS

_ مجاز نمودن خروجی‌های بانکهای اطلاعاتي بر مبنای قوانين AACR2

_ فراهم نمودن فيلدهای کافي جهت توصيف محتوا

_ امکان ثبت اطلاعات براي مديريت کتابخانه‌ها

_ امکان استفاده از فوکاد بعنوان يك فرمت مبادله‌اي محلي

_ فراهم نمودن ابزاري که استفاده از فوکاد را آسانتر می‌سازد

_ نهايتاً، اولويت اصلي بايد متوجه نیازهای کاربران نهايي باشد.

ساختار فوکاد

يك فرمت كتابشناختي دو نوع قاعده را تعقيب مي‌كند، يكي انتخاب و تعريف اطلاعاتي كه ثبت مي‌شود و ديگري تعيين چگونگي اين اطلاعات. مفهوم دوم شامل قوانيني است كه تعيين كننده ساختار عمومي فرمت و نرم‌افزار مورد استفاده مي‌باشد.

فوكاد بر مبناي ركوردهايي است كه داراي فيلدهاي با طول متغير مي‌باشد. فيلدها از صفر تا ۹۹ شماره‌گذاري شده و قابل تکرارند. اطلاعات موجود در هر فيلد بوسيله فيلدهاي فرعي (كه با حروف الفباء مشخص شده‌اند) به اطلاعات مقدماتي تقسيم مي‌گردد.

نرم‌افزار مربوط بايد راهبري را جهت پردازش مستقل هر فيلد فرعي ايجاد كند، بنحويكه فيلدهاي فرعي بصورت جداگانه بازيايي شده و بكار روند. اين امر امكان انطباق با ديگر فرمتها را فراهم نموده و قابليت انعطاف لازم را در خروجيها ايجاد مي‌كند. نقطه‌گذاري در فيلدها عموماً حذف شده و نرم‌افزار بايد روشي را جهت خروج داده‌ها در يك ردیف داده شده، ايجاد كند و نقطه‌گذاري لازم را اضافه نمايد. اين ساختمان تفاوتهايي را با فرمتهاي CEPAL و CCF نشان مي‌دهد.

CCF داراي اشكال زير است كه متفاوت با فوكاد مي‌باشد:

۱ _ ركوردهاي CCF در قطعات سازماندهي مي‌شود (يك قطعه براي هر سطح كتابشناختي). فوكاد يك ركورد متفاوت را براي هر قطعه بكار مي‌برد، فيلدهاي پيوني (۱۸ و ۱۹)، ارتباط بين ركوردها را برقرار مي‌سازند. سطح كتابشناختي آنها در فيلد ۵ مشخص مي‌گردد. اين حالت، ساختار و شرايط ساده‌تري را براي نرم‌افزار فراهم مي‌كند.

۲ _ CCF داراي يك جفت شاخص (نشانه) براي هر فيلد، هماهنگ با ساختار مارك (MARC) مي‌باشد. شاخصها به يكديگر ملحق نشده‌اند زيرا:

الف) يك شرط اضافي براي نرم‌افزار گذاشته مي‌شود.

ب) CCF بيش از ۱۰۰ شاخص را (كه بيشتر آنها ارزش صفر دارند) بكار مي‌برد.

ج) شاخصها، توابعي ناهمگن هستند كه در برخي موارد اطلاعات را كه مي‌تواند بخوبي در يك فيلد فرعي جاگزين شود، اضافه مي‌نمايند. ضمناً معرف فرآيند مشخصي هستند كه در فيلد نمايش داده مي‌شود (بعنوان مثال معرف يك شناسه اصلي) و يا بازگو كننده منبع و يا تعريف بكار رفته براي داده‌ها مي‌باشند.

اطلاعات داده شده به كمك شاخصها، اهميت چندانتي در حفظ اين ساختار ندارند، در صورت لزوم، يك فيلد فرعي بخوبي مي‌تواند در اينمورد بكار رود.

در يك فرآيند تبديلي به CCF، شاخصها مي‌توانند بطور خودكار، ايجاد گردند.

۳ _ CCF فيلدهاي فرعي قابل تکرار را بكار مي‌برد. فوكاد به منظور اجتناب از افزودن شرايط منطبق با نرم‌افزار، فيلدهاي فرعي قابل تکرار را بكار نمي‌برد، اگر چه در برخي موارد تکرار فيلدهاي فرعي ممكن است مطلوب باشد.

در اينگونه موارد راههاي مختلفي وجود دارد. بعنوان مثال، شماره استاندارد بين‌المللي پايبندهاي (ISSN) مختلف حذف شده، در همان فيلد فرعي يك فيلد قابل تکرار ثبت مي‌شوند. در موارد ديگر با توجه به اينكه عناصر افزوده مختلف تحت يك عنوان، بصورت داده‌هاي مستقل پردازش نمي‌شوند، مي‌توانند با نقطه‌گذاري از يكديگر تفكيك شوند.

انتخاب داده‌ها

فوكاد در حدود ۲۵۰ فيلد و فيلد فرعي را از بين مواديكه در كتابخانه‌ها و سروس‌هاي چكيده نويسي و فهرست نويسي کاربرد بيشتري دارد، انتخاب مي‌نمايد.

تمامي فيلدهاي انتخابي CCF موجود نيستند، تنها نمونه‌هائي كه ضرورت بيشتري دارند (با معدودي استثنا) وجود دارند: يعني آنها كه به اتصال قطعات مربوط بوده و آنها كه داراي ارزش مشابهي در كل بانك اطلاعاتي مي‌باشند و در يك فرمت مبادله‌اي افزوده مي‌گردند. نمونه‌اي از آن عبارت از زبان ركورد مي‌باشد كه در فوكاد، اسپانيائي است.

فيلدهاي ۶۰ تا ۷۴ جهت توصيف محتواي مدرک طراحي شده‌اند، ساير فيلدها (جائز اهميت براي بانكهاي اطلاعاتي فني و علمي) عبارتند از: پايان نامه، طرح، كدهاي شناسايي استاندارد، پروانه اختراع و قوانين و مقررات.

نهایتاً فيلدهاي ۷۵ تا ۹۹ با هدف ايجاد سهولت در مديريت كتابخانه‌ها طراحي شده‌اند. و شامل اجزاء اطلاعاتي نظير فهرست موجودي محل، دستيابي، موجودي و تهيه اطلاعات مي‌باشند.

در مقايسه با فرمت CEPAL، تنها اجزاء اطلاعاتي ويژه كه مورد توجه موسسه‌اي مشخص باشد، حذف گرديده است.

به حفظ شماره بندي فيلدهاي هر يك از فرمتهاي مذکور توجهي نشده است. فيلدها بر اساس كارکرد (Function) مرتب مي‌شوند و رده بندي مجدد در ورودي و خروجي همچون شماره گذاري مجدد براي هر فرمت مبادله‌اي، بصورت يك روش

استاندارد، در نظر گرفته می‌شود.

تعریف داده‌ها

داده‌ها بر اساس قوانین AACR2 تعریف شده‌اند و فرمت تعیین می‌نماید کدامیک از آنها (در مواردی که موقعیت موجود گویا نیست) با ارزش می‌باشد بهر حال رعایت دقیق قوانین همیشگی نیست.

مسئله مهم در درجه اول فراهم شدن سهولت بازیابی خوب و نیز هم ارزی تعادلی فوکاد با CCF می‌باشد چرا که این مسئله شرط اصلی برای سازگاری است.

تفاوت‌های موجود با قوانین AACR2 بدین‌قرارند:

۱) قوانین نقطه‌گذاری AACR2 بوسیله تفکیک در فیلدها و فیلدهای فرعی جانشین می‌شود. نقطه‌گذاری در خروجی‌های بانک اطلاعات اعمال می‌شود.

۲) شناسه اصلی و شناسه‌های افزوده به کمک فرمت تعیین نمی‌شود. روشهای کامپیوتری امکان بازیابی و مرتب کردن بخش‌ها را به کمک هر نقطه مدخل فراهم می‌سازد. فوکاد راهی را جهت انتخاب هریک از فیلدها یا فیلد ویژه یا فیلد فرعی در یک پردازش خروجی ایجاد می‌کند. در فیلد ۹ کاربر، می‌توان پارامترهایی را وارد و آنها را جهت پردازش رکورد بکار برد. یکی از این پارامترها برای نشان دادن فیلد یا فیلد فرعی که مربوط به شناسه اصلی است، بکار می‌رود.

۳) داده‌های مربوط به مولفان سازمانی بوسیله یک فیلد فرعی به داده‌های مقدماتی تقسیم می‌گردد و ارائه آنها در یک خروجی دقیقاً مطابق قوانین AACR2 نیست. برای برطرف نمودن ناسازگاریهای پتانسیلی با اشکال استاندارد داده شده، فوکاد فیلدهای مشخصی را برای ثبت اطلاعات به شکلی مطلوب بکار می‌برد.

۴) برخی از شروط AACR2، حذف شده‌اند.

سطوح کتابشناختی

فوکاد چهار سطح کتابشناختی را تعیین می‌نماید: تجزیه‌ای (Analytical)، تک نگاشتی (Monographic)، مجموعه‌ای (Collection) و پیاپی (Serial). برای هر یک از این سطوح، فیلدهای عنوان و نویسنده را تعریف می‌کند. تعریف داده شده برای سطوح تجزیه‌ای و پیاپی در انطباق با فرمت‌های دیگر بوده و از سطوح دیگر خیلی متفاوت نیست.

سطح تک نگاشتی "CEPAL" m می‌تواند یک یا چند جلدی باشد، در مقابل سطح مجموعه‌ای "c" همیشه یک جلدی است.

CCF سه سطح را تعیین می‌نماید: "m" = تک نگاشتی یک جلدی، "c" = تک نگاشتی چند جلدی و "e" = مجموعه‌ای

فوکاد سطوح مربوطه را منطبق با شکل عقلانی تر فیزیکی ویرایشی تعریف نموده است. مفاهیم کلاسیک تک نگاشتی و مجموعه‌ای منطبق با تعاریف ارائه شده در دستنامه تحقیقی یونسکو (برای توصیف‌گرهای قابل خواندن توسط ماشین)، می‌باشد.

سطح تک نگاشتی "m" برای کارهای یک یا چند جلدی بکار می‌رود. امکان تبدیل به فرمت‌های دیگر (با دو کد "L" و "n" که در فیلد ۵ وارد شده‌اند و معرف یک مدرک یک یا چند جلدی می‌باشد)، وجود دارد. به همین صورت کدهای "u" و "w" برای سطح مجموعه‌ای "c"، مجموعه یک یا چند جلدی را نشان می‌دهد، برای سطوح تجزیه‌ای و پیاپی، کدهای "a" و "s" بکار می‌روند.

روابط عمودی

فوکاد امکان ارائه منبعی را برای یک مدرک مادر بزرگتر (که شامل نمونه‌ای است که تحلیل می‌شود) فراهم می‌سازد که به دو روش یکی بصورت همزمان و دیگری بصورت متناوب بکار می‌رود.

روش اول عبارت است از توصیف هر دو مدرک در رکوردهای مختلف (موجود در پایگاه‌های مشابه یا مختلف) و وارد کردن شماره رکورد مدرک کلتر در فیلد ۱۹. در مقابل، فیلد ۱۸ دربردارنده شماره رکوردهای مدارکی است که بخشی از نمونه توصیف شده می‌باشند.

کاربرد درست اطلاعات ثبت شده در رکورد مرجع به وسایل ارتباطی نرم‌افزار مورد استفاده بستگی دارد.

راه دیگر مراجعه به مدرک بزرگتر است که نظیر روش بکار رفته توسط CEPAL است. مرجع، به عنوان نویسنده محدود می‌شود، که باید با توجه به سطح کتابشناختی مناسب در فیلدها ثبت شود. چون هر رکورد حاوی فیلدهای عنوان و نویسنده برای هر یک از چهار سطح کتابشناختی است، برای یک مدرک توصیف شده در سطح تجزیه‌ای، به اندازه سه سطح بالاتر ثبت می‌شود. با توجه به یک رکورد جداگانه، پائین‌تر سطح حاوی اطلاعات، منطبق با مدرک توصیف شده می‌باشد و دیگر سطوح شامل مراجع هستند.

ارتباط با رکوردهای دیگر و فایل‌های مستند

فیلدهای ۵۶، ۵۷ و ۵۸ برای تعیین روابط مختلف افقی و زمانی بکار می‌روند. اگر مدارک به یک بانک اطلاعاتی محدود شوند، آنگاه روابط جستجو می‌گردند.

بای فیلدهایی که در بردارنده اطلاعات موجود در یک فایل مستند هستند، یک فیلد فرعی، جهت جستجو ارتباط با وارد کردن شماره رکورد مربوطه ایجاد می‌شود. در اینجا، مجدداً وسایل ارتباطی نرم‌افزار است که تعیین می‌کند. آیا این ارتباط می‌تواند جانشین ورود بقیه اطلاعات فیلد شود یا خیر.

رکوردهای اجرایی

یکی از اهداف فرمت مورد بحث برقراری سهولت ماشینی نمودن کتابخانه‌هاست. چند فیلد کاربر (۷۵-۹۹) برای ثبت اطلاعات مورد نیاز مدیریت یک کتابخانه (نظیر شماره فهرست، شماره دستیابی، موجود، محل دسترسی و غیره) ایجاد شده است، سایر فیلدها مربوط به تهیه مدرک‌اند.

این داده‌ها غالباً مرتبط با هر یک از نسخه‌ها یا مجلد‌های موجود در کتابخانه‌هاست. با توجه به اینکه این روشها (مانند امانت) روی هر یک از نسخه‌ها اجرا می‌شود، تفکیک رکوردها الزامی است. بهر حال این موارد همگی سهم مشابهی در توصیف کتابشناختی دارند.

به منظور اجتناب از موارد زائد، فوکاد با ایجاد دو نوع رکورد سهولت ایجاد نموده است:

_ رکورد مادر: که در هنگام ثبت اولین جلد یا نسخه یک مدرک ایجاد می‌شود و کورد کامل کتابشناختی و نیز داده‌های ویژه مدیریتی را برای آن نسخه ضبط می‌نماید.

_ رکورد فرزند: که تنها اطلاعات ویژه منطبق با آن نسخه را ضبط می‌نماید. این نوع رکورد در فیلد ۵ نیز که ارتباط با فیلد مادر را وارد می‌سازد، مشخص شده است.

سازگاری با دیگر فرمت‌ها

همانگونه که در کل مقاله اشاره گردید، هدف اصلی در مجموع ایجاد سازگاری با فرمت‌های CEPAL و CCF بوده است. با در نظر گرفتن اینکه CEPAL کاربرد گسترده‌ای در آمریکای لاتین دارد و CCF (که با توجه به تبدیلی به این فرمت)، امکان ایجاد ارتباط در یک سطح بین‌المللی را فراهم می‌سازد.

فرمت‌های مورد استفاده MARC اختلافاتی را با فوکاد نشان می‌دهند. این تفاوتها از نوع همان تفاوت‌هایی است که فرمت‌های MARC با CCF دارند.

ضمیمه ها

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

ضمیمه ۱

لیست فیلدها و فیلدهای فرعی فوکاد

اطلاعات رکورد و کدهای شناسایی مدرک

00 شناسه رکورد

01 شماره دستیابی دیگر (UF)

02 منابع رکورد

03 تاریخ رکورد

. تاریخ ورود

. تاریخ تغییر

. تاریخ حذف

04 اطلاعات افزوده رکورد (UF)

05 سطح توصیف کتابشناختی

06 سطح مرجع

07 نوع مدرک

08 رسانه فیزیکی مقاله منتشر نشده

09 کد پردازش (UF)

10 شماره استاندارد بین‌المللی کتاب (ISBN)

11 ISBN (تک‌نگاشت یک جلدی)

12 شماره مدرک - شماره سری

13 کد اسنادی دیگر

14 کد شناسایی استانداردها، پروانه اختراعات و مدارک ویژه

. کد شناسایی

. اطلاعات افزوده

15 شماره استاندارد بین‌المللی پایندها (ISSN)

16 کدهای دیگر

17 CODEN

18 رابطه عمودی با مدارک تابع

. نوع رابطه

. عنوان

. کد شناسایی

. شماره رکورد

19 رابطه عمودی با مدرک مادر بزرگتر

. نوع رابطه

. عنوان

. کد شناسایی

. شماره رکورد

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

. عنوان ترجمه شده به انگلیسی
. عنوان ترجمه شده به فرانسه
. عنوان ترجمه شده به آلمانی
. عنوان ترجمه شده به پرتغالی
. عنوان ترجمه شده به سایر زبانها

22 مؤلف شخصی

. نام(های) خانوادگی
. نام(ها)
. عناصر افزوده به نام(ها)
. تاریخ تولد و وفات
. وابستگی
. اسامی دیگر
. نقش

23 مؤلف سازمانی

. نام
. آغاز
. سازمان مافوق
. شهر
. کشور
. اسامی دیگر
. نام استاندارد
. کد شناسایی
. نقش

سطح تک‌نگاشتی

24 عنوان

. عنوان
. عنوان فرعی
. تکرار نام پدیدآور

25 عنوان موازی

. عنوان ترجمه شده به اسپانیایی
. عنوان ترجمه شده به انگلیسی
. عنوان ترجمه شده به فرانسه
. عنوان ترجمه شده به آلمانی
. عنوان ترجمه شده به پرتغالی
. عنوان ترجمه شده به زبانهای دیگر

26 عنوانهای دیگر

27 عنوان واحد

. عناصر افزوده به نام(ها)
. تاریخ تولد و وفات
. وابستگی
. اسامی دیگر
. نقش

29 مؤلف سازمانی

. نام
. آغاز
. سازمان مافوق
. شهر
. کشور
. اسامی دیگر
. نام استاندارد
. کد شناسایی
. نقش

سطح مجموعه‌ای

30 عنوان

. عنوان
. عنوان فرعی
. تکرار نام پدیدآور

31 عنوان موازی

. عنوان ترجمه شده به اسپانیایی
. عنوان ترجمه شده به انگلیسی
. عنوان ترجمه شده به فرانسه
. عنوان ترجمه شده به آلمانی
. عنوان ترجمه شده به پرتغالی
. عنوان ترجمه شده به زبان دیگر

32 عناوین دیگر

33 مؤلف شخصی

. نام(های) خانوادگی
. نام(ها)
. عناصر افزوده به نامها
. نقش

34 مؤلف سازمانی

. نام
. آغاز
. سازمان مافوق

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

. نام استاندارد

. کد شناسایی

. نقش

سطح پیابندی

35 عنوان کلیدی

. عنوان کلیدی

. اطلاعات افزوده

36 عنوان

. عنوان

. عنوان فرعی

. اطلاعات افزوده

. وجه تسمیه بخش

. عنوان بخش

. تکرار نام پدیدآور در رابطه با بخش

37 عنوان کلیدی مخفف شده

. عنوان

. اطلاعات افزوده

. اطلاعات شاخص

38 عنوان دیگر

39 مسئولیت

. نام(های) خانوادگی

. نام(ها)

. عناصر افزوده به نام‌ها

. اسامی دیگر

. نام سازمانی

. آغاز

. سازمان مافوق

. شهر

. کشور

. نام استاندارد سازمان

. کد شناسایی

سمینارها

40 نام سمینار

. نام سمینار

. شماره سمینار

. نام موازی

. آغاز

42 تاریخ سمینار

. تاریخ (فرمت ISO)

. تاریخ (داده شده در مدرک)

43 سازمان برگزارکننده سمینار

. نام سازمان

. آغاز

. سازمان اصلی

. شهر

. کشور

. اسامی دیگر

. نام استاندارد

. کد شناسایی سازمانی

. نقش

اطلاعات توصیفی افزوده

44 ویرایش

. شماره ویرایش

. تکرار نام پدیدآور در رابطه با ویرایش

45 تاریخ انتشار

. تاریخ (فرمت ISO)

. تاریخ (داده شده در مدرک)

. وضعیت انتشار

. تاریخ پایان (فرمت ISO)

. اطلاعات افزوده تاریخ

46 فاصله انتشار پیابند

. کد فاصله انتشار (بسامد)

. تعداد مجلدها در سال

. تاریخ‌های بسامد

47 ویراستار و محل ویرایش

. ویراستار

. محل

. نقش

. نام کامل

. کد شناسایی ویراستار

48 کشور ویرایش

49 تعداد مراجع کتابشناسی

50 زبان مدرک

. زبان (کد ISO)

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

66 توصیفگر دیگر (جغرافیائی) (UF)	. اندازه مدرک
67 توصیفگر دیگر (UF)	. تصاویر
68 توصیفگر دیگر (UF)	. ابعاد
69 چکیده	. ماده همراه
. اسپانیائی	. جزئیات توصیفی
. انگلیسی	53 شرح جزئی
. فرانسه	54 طرحها و برنامه‌ها
. آلمانی	. کد شناسایی
. پرتغالی	. آغاز یا نام طرح
. زبان دیگر	. نام مؤسسه
70-3 اطلاعات افزوده در رابطه با محتوا یا توصیفگر	55 پایان‌نامه
74 سرویس‌های چکیده‌نویسی و فهرست‌نویسی یا	. نام پایان‌نامه
تحلیل مدرک	. آغاز مؤسسه
داده‌های مدیریتی	. نام مؤسسه
75 شماره راهنما (UF)	. درجه
. شماره رده‌بندی	. رشته
. شماره قفسه	. سال
76 کتابخانه امانی (UF)	56 رابطه با زبان اصلی مدرک
77 شماره فهرست (UF)	. زبان
78 جلد و نسخه	. عنوان (به زبان اصلی)
79 رکوردهای فرزند در ارتباط با رکوردهای مادر	. کد شناسایی مدرک
80 موجودی پیایندها	. شماره رکورد
. سال جاری	57 رابطه افقی (با مدارک قبلی)
. جلد	. نوع رابطه
. کد پایان	. زبان
81 فهرست پیایندها	. عنوان یا توصیف
. دوره	. کد شناسایی مدرک
. تاریخ	. شماره رکورد
. اطلاعات افزوده	58 رابطه افقی (با مدارک بعدی)
82 پیوست‌های پیایندها	. نوع رابطه
. دوره	. زبان
. جلد	. عنوان یا توصیف
. اطلاعات افزوده	. کد شناسایی مدرک
83 تاریخ پایان پیایندها	. شماره رکورد
. سال	59 یادداشت
. علت	تحلیل محتوا
84 موجودی کتابخانه	60 رده‌بندی

. یادداشت

ضمیمه ۲

دستنامه فوکاد

یک دستنامه فیلد به فیلد توصیفی فوکاد منتشر

زیر است :

- نام و شماره فیلد

- قابلیت تکرار

- حداکثر طول پیشنهاد شده

- فیلدهای فرعی : نام و کد شناسایی

- تعریف فیلد

- توصیف و تعریف فیلد فرعی

- قوانین مربوط به AACR2

- یادداشتها

- مثالها

دستنامه همچنین شامل تعدادی ضمیمه همراه با

است .

86-9 اطلاعات مدیریتی افزوده (UF)

90 تهیه مدرک (خرید - مبادله - اهدا) (UF)

91 تصمیم گیرنده انتخاب مدرک (UF)

92 وضعیت انجام تهیه مدرک

. کد شناسایی

. تاریخ (فرمت ISO)

93 شناسایی دیگر (UF)

. کد شناسایی

. تاریخ

94 کارگزار مدرک (UF)

. کارگزار

. کد شناسایی

95 قیمت مدرک (UF)

. به پول محلی

. واحد پول

. به پول اصلی

. دلار

کتابنامه

1. Metodologia para el desarrollo de catálogos colectivos automatizados de publicaciones seriadas en América Latina y el Caribe / Secretaria de Ciencia e Tecnología. Conselho Nacional de Desenvolvimento Científico e Tecnológico. Instituto Brasileiro de informação en Ciencia e tecnologia – Braslooa:1991.
2. MIBIS (IORC) Manual for preparing records in microcomputerbased bibliographic information systems / by Anne Di Lauro, Ed, Brandon. – Ottawa, Ont: IDRC,1990.
3. Notas pra'cticas para los usuarios del Formato Comu'n de Comunicacio'n (CCF) / compiladas por Alan Hopkinson. – Paris: UNESCO, 1990.
4. Proceedings of the First CCF Users Meeting, UNESCO / IBE, Geneva, April 1989 / The General Information Program, UNISIST. – Paris: UNESCO, 1990.
5. USMARC format for Bibliographic Data: including guideling guidelines for content designation / United States of America. Library of Congress. Network Development and MARC Standard Office. Washington D.c.: Library of Congress,1990.
6. Manual para la preparacio'n de registros del Formato Comu'n Bibliogra'fico / Comisio'n de Formato Comu'n Bibliogra'fico. – Montevideo: EUBCA,1989.
7. Preparacio'n de registros para el desarrollo de un sistema de cata'logo colectivo publicaciones perio'dicas / Servicio de Cata'logo Colectivo de Publicaciones Perio'dicas. – Montevideo: EUCBA, 1989.
8. Diccionario de informacio'n y documentacio'n (FID) / UEI: Lingufstica documental. Programa de normalizacio'n de la lengua cientifica espanola. - Madrid: ICYT, 1989.
9. Sistema de informacio'n bibliografica: uso de hojas de trabajo (HDB Y HAC)y tarjeta de registro bibliogra'fico (TRB) / Naciones Unidas. Comisio'n Econo'mica para Ame'rica Latina. Cntro Latinoamericano de Documentacio'n Econo'mica y Social. – Santiago de Chile: CEPAL, 1989.

10. Manual del Formato comun de Comunicacio'n de Colombia (FCC) / Ministerio de Educacio'n de Colombia - Bogota': 1988.
11. IDIN Manual: for the creation and mangement of a bibliographic data using MicroISIS / by Anne Di Lauro. – paris: OECD Development Centre, 1988.
12. DOCSIS: manual de referencia / Tito Suter, Alicia Cassanello, Alejandra Cha'vaz Flores...et aL. – Buenos Aires: CNEA, 1988.
13. PERSIS: manual de referencia / Ada Vogt, Elena Arregui' Elsa Gutie'rrez' Tito Suter. – Buenos Aires: CNEA, 1988.
14. Formato comu'n para el ingreso de informacio'n a bases de datos bibliogra'ficos / SIDCYT. Grupo 7: Bases de Datos. Subgrupo Formato. 3a. version's – Buenos Aires: 1988.
15. INIS: descriptive cataloguing rules / International Atomic Energy Agency, Viena: 1988.
16. CCF: The Common Communication Format / edited by peter Simons and Alan Hopkinson. – Paris: UNESCO,1988.
17. Formato IBICT: formato de intercambio bibliogra'fico e catalogra'fico / Instituto Brasileiro de Informacao em Ciencia e Tecnologia. – Brasillia: IBICT, 1987.
18. Definicio'n de datos bibliogra'ficos en formato comu'n de ingreso / Tito Suter. – Buenos Aires: CNEA,1987.
19. Reference manual for machine readable bibliographic description / H. Diericky, A. Hopkinson. – 3a, ed. – Paris: UNESCO, 1986.
20. Sistema ISBN: Manual de usuario – Buenos Aires: Ca'mara Argentina del Libro, 1986.
21. Reglas de catalogacio'n angloamericanas / Preparados por The American Library Association...et al, - 2a, ed. / Washington D.C.: Organizatio'n de los Estados Americanos,1983.
22. ISDS Manual / edited by A.A. Mullis. – paris: ISDS International Centre,1983.
23. Vox: te'cnics documentales y fuented de informacio'n / Nuria Armat Noguera – Barcelona: Bibliograf,1979.
24. MARCAL: manual de automatizacio'n de las reglas catalogra'ficas para Ame'rica Latna / Stephen S.A. Faunce, Maria Casas de Faunce. – la. ed. – Puerto Rico: Universidad de Puerto Rico, Escuela Graduada de Bibliote – cologia. Organizacio'n de los Estados Americanos, Washington, D.C., 1978.
25. Terminology of documentation = Terminologia de la documentacio'n / compiled by Gemot Wersig and Ulrich Neveling. – Paris: UNESCO, 1976.
26. Diccionario de biblitecologia / domingo Buonocore. -2a. ed. aum. – Buenos Aires: Marymar,1976.

---

* T.Suter, A. cassanello, C.Mabragana, R.Monfasanl, L.Revello & E. Zitara. "An Argentine Common Format for Documents (FOCAD)". New worlds in Information and documentation . Elsevier science B.V., FID, 1994, PP.358-368.